

Кравчина О.Є.
науковий співробітник
відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій
Інститут цифровізації освіти НАПН України, м.Київ

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА В ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ ЛИТВИ

Використання цифрових технологій стає неодмінною умовою повсякденного життя багатьох, світ переживає цифрову трансформацію. Ключова мета цифрової стратегії Європейського Союзу полягає в тому, щоб ця трансформація принесла користь усім, а також Європа має адаптуватися до епохи цифрових технологій. Відповідно цифрова трансформація не оминає освітню сферу. Цифровізація в освітньому секторі означає педагогічне використання та інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процес навчання з метою покращення та розширення освіти та навчання та надання учням необхідних цифрових компетенцій. В Литовській Республіці було проведено аналіз поточної ситуації цифрової освіти та надано Рекомендації Міністерства освіти, науки та спорту щодо цифрової освіти для шкіл (2022-2023 роки) [1]. Останніми роками у литовських загальноосвітніх школах спостерігається більш інтенсивна інтеграція ІКТ у процес навчання та оцінювання. Кількість планшетів у школах зросла в чотири рази, кількість стаціонарних комп'ютерів зросла майже вдвічі, усі школи мають доступ до Інтернету, вчителі частіше використовують ІКТ у класі та під час підготовки до уроків.

Відмічаються певні відмінності між цифровою готовністю шкіл у чотирьох сферах: цифрові компетентності вчителів (лише 29,1% шкіл, де майже всі вчителі готові використовувати технології для навчання, але у більшості шкіл готові 60-80% вчителів); інфраструктура (на національному рівні на 3,8 учня у школах приходить один комп'ютер, існує різний підхід до використання обладнання, лише 49,4% шкіл мають угоди про використання техніки та обслуговування та 30% шкіл впроваджують профілактичні та діагностичні процедури для обслуговування обладнання); цифрові навчальні засоби (вчителі та керівники шкіл по-різному розуміють, що це таке та не всі знають де розміщені доступні цифрові ресурси); самооцінка та планування (40,3% шкіл підходять до придбання обладнання лише частково систематично, тобто вони не складають довгострокові плани щодо придбання необхідного обладнання).

Вже на сьогодні впровадження інформаційних систем у роботу навчальних закладів та освітніх організацій Литви є необхідною умовою їх функціонування та моніторингу їх діяльності, а Централізовані інформаційні системи освіти повинні забезпечувати цілісність інформації на всій території Литовської Республіки. Центральні органи мають не лише регулювати роботу цих систем, а й надавати послуги з монтажу цих систем безплатно.

Завданнями таких інформаційних систем є:

- контроль доступом – гарантія доступу лише певного працюючого персоналу та учнів школи (система збирає всю інформацію про час відвідування закладу та причини відсутності);
- система змісту освіти дає змогу вчителям та учням отримувати інформацію в електронному форматі. Переваги системи є суттєвими: економія коштів (система дає можливість виконувати різні тести в електронному просторі, економляться кошти на підручниках і зошитах), надається інформація для учнів, які не можуть брати участь у заняттях через хворобу або з інших причин.
- система управління персоналом і документообігом є основним інструментом, який дозволяє контролювати роботу підлеглих і оперативно передавати інформацію. Система має дві основні функції: документообіг і управління завданнями, використання цих функцій забезпечує зберігання документів протягом необмеженого

часу, можливість контролювати створення завдань для підлеглих і терміни їх виконання, облік роботи персоналу і швидка передача інформації.

Так урядом Литовської Республіки у 2016 році затверджено «Положення інформаційної системи управління освітою» метою якої є централізоване управління та надання даних за допомогою інформаційних технологій, необхідних освітнім установам для аналізу та оцінки стану зайнятості та освіти населення в різних аспектах, для прогнозування змін в освіті, для створення прогнозів та прийняття обґрунтованих рішень щодо управління, яке гарантує якість освіти, вдосконалює статистичну звітність. Контролером цієї системи є Міністерство освіти і науки Литовської Республіки. Дані, доступні з Інформаційної системи управління освітою та інших установ – Департаменту статистики при Уряді Литовської Республіки, Національного агентства освіти тощо, використовуються для моніторингу освіти на муніципальному рівні [2].

В країні також створені інші інформаційні системи освіти, серед яких «Інформаційна система професійно-технічних закладів» [3], метою якої є автоматизація управлінських процесів професійно-технічного навчання та адміністративної діяльності, забезпечення організації загального приймання до закладів професійно-технічної освіти та здійснення моніторингу системи професійно-технічної освіти, модернізація цифрових інструментів («Віртуальне навчальне середовище», «Інформаційна система освітнього процесу», віртуальне середовище професійної підготовки та реєстрів освіти; оновлення інформаційної системи бухгалтерського обліку «Управління фінансами»). Інформаційна система ПТО дозволяє вести документообіг та її користувачами є працівники, учні та їх батьки (з відповідним типом підключення). Користувачі системи також включені та мають доступ до інших інформаційних систем та реєстрів, серед яких: загальної інформаційної системи прийому (profesinis.lamabpo.lt); до інформаційної системи фінансового менеджменту та бухгалтерського обліку; до віртуального професійного навчального середовища (vpma.lt); інформаційна система компонента віртуального навчального середовища освітнього процесу складається з електронного щоденника та електронного розкладу (beta.manodienynas.lt); до навчальних реєстрів (реєстр студентів і реєстр викладачів) тощо.

Наступною інформаційною системою є Студентський журнал (<https://mokiniai.emokykla.lt/>), який є загальнонаціональною інформаційною системою, яка зберігає найважливішу інформацію про освіту кожної людини. Реєстр включає інформацію про колишні та діючі навчальні заклади студентів, навчальні досягнення та інші персональні дані, пов'язані з навчанням конкретної особи. Систему контролює Міністерство освіти, науки та спорту, і всі навчальні заклади повинні регулярно оновлювати реєстр. За допомогою цього ресурсу учні мають можливість відстежувати прогрес у навчанні та планувати майбутнє навчання, оскільки зберігається вся інформація про їхні досягнення, навчальні програми, а також посвідчення та атестати, які їм видаються. Установи за допомогою даного ресурсу обмінюються інформацією (наприклад, передача даних дипломів, атестацій та кваліфікаційних сертифікатів). Для роботи з реєстром інших зацікавлених осіб необхідно отримати дозвіл, а випускники литовських навчальних закладів (фізичні особи) можуть увійти в реєстр студентів, щоб переглянути свою особисту освітню історію.

Також створено Реєстр освітніх і наукових установ ŠMIR (<https://mokiniai.emokykla.lt/>). На даному ресурсі концентрується інформація про: інструкції для нових установ (закладів, підприємств) як зареєструватися, включаючи контактні дані відповідальних осіб у муніципалітетах; інструкції для нових відповідальних осіб муніципалітетів як отримати доступ до системи для внесення/редагування даних установ їхнього муніципалітету; оновлені правила від квітня 2023 року; процедури реєстрації недержавних наукових установ тощо. Отже, ця сторінка є центральним ресурсом з інструкціями, правилами та відповідями на питання стосовно реєстрації і керування даними освітніх і наукових установ у ŠMIR.

Кожна школа в Литві крім обов'язкового використання Інформаційної системи управління освітою також підбирає необхідні інформаційні системи для свого функціонування. Так на рис. 1 продемонстровано інформаційні системи які використовуються у Шимкайчайській початковій школі Йонаса Жемайтіса Юрбарського

району, а саме інформаційна система управління освітою, реєстри вчителів та учнів, електронний щоденник, фінансові системи, система моніторингу здоров'я дітей тощо.

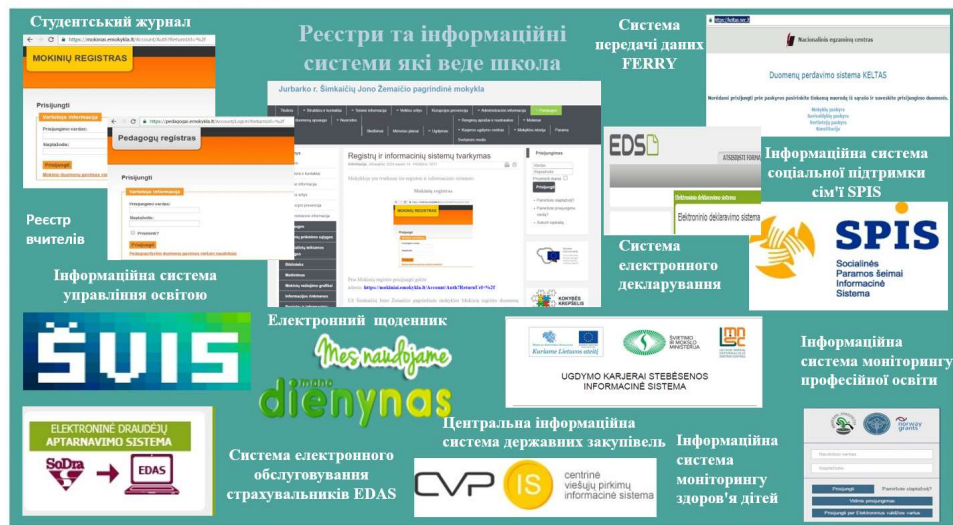

Рис.1. Реєстри та інформаційні системи школи Йонаса Жемайтиса (<https://www.simkaiciu.jurbarkas.lm.lt/index.php/>)

Отже, в Литовській Республіці спостерігається активне впровадження інформаційно-цифрових систем в освітній сфері на різних рівнях. На національному рівні створені централізовані інформаційні системи освіти, такі як Інформаційна система управління освітою, Інформаційна система професійно-технічних закладів, Студентський журнал, Реєстр освітніх і наукових установ та інші. Метою цих систем є централізоване управління освітніми даними, автоматизація адміністративних процесів, моніторинг системи освіти та обмін інформацією між установами.

Кожна школа також використовує відповідні інформаційні системи, необхідні для її функціонування, такі як електронний щоденник, фінансові системи, реєстри вчителів та учнів тощо. Впровадження інструментів інформаційно-цифрового середовища в освіті дозволяє краще організувати навчально-виховний процес, правильно підібрати засоби та оптимізувати витрати праці і фінансових ресурсів.

Використані джерела:

1. Skaitmeninio švietimo gairės mokykloms. URL:<https://kurkl.lt/projektai/skaitmeninio-svietimo-gaires>(дата звернення: 7.02.2024)
2. Švietimo valdymo informacinė sistema. URL:<https://www-svis-smm-lt> (дата звернення: 7.02.2024)
3. Profesinių mokyklų informacinė sistema. URL:<https://pmis.lt/> (дата звернення: 7.02.2024)